

ОЦІНКА СТАБІЛЬНОСТІ ПРОЦЕСУ РІЗАННЯ ШЛЯХОМ СТАТИСТИЧНОЇ ОБРОБКИ ДАНИХ ЩОДО ВЕЛИЧИН СИЛИ РІЗАННЯ

канд. техн. наук., с.н.с. А.С. Манохін, канд. техн. наук., с.н.с. С.В. Рябченко, канд. техн. наук., с.н.с. Ю.Е. Ришов, пров. інженер С.Ю. Муковоз, Інститут надтвердих матеріалів ім. В.М. Бакуля НАН України, м. Київ; канд. техн. наук К.В. Камчатна-Степанова, канд. техн. наук, доц. І.І. Степанова, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут", м. Харків

При механічній обробці в умовах динамічних навантажень, досить часто спостерігається руйнування різального інструменту. В таких випадках встановити величину зносу різця, яка найбільш часто використовується як критерій оптимізації неможливо, адже характеристика досліджуваного параметру в даному випадку стає не кількісною, а якісною з точки зору поламки різця (так/ні). Але для вирішення завдання оптимізації умов обробки із застосуванням математичних методів все ж необхідно мати для контрольованого параметру певні чисельні величини. Такою величиною може слугувати параметр, який характеризує стабільність, тобто повторюваність та прогнозованість певної характеристики процесу обробки. В даному випадку для прогнозування сигналу сили різання нами було використано Extreme Gradient Boosting – алгоритм машинного навчання у вигляді лінійної адитивної моделі, що складається з ансамблю слабких моделей прогнозування. Для оцінки ефективності прогнозування за допомогою моделі було використано еталонні набори даних, в якості яких виступали масиви величини складової F_u сили різання при чистовій нестаціонарній обробці надтвердими інструментами двох груп: ВН (рівномірно зношується) та групи ВЛ(руйнується за даних умов обробки). Для тренування моделі використовувалось 50% вектору даних з 20 тис. точок, інші 50% – для порівняння з набіром даних отриманих прогнозуванням. Оцінка якості прогнозування за середньоквадратичною похибкою дає значення $RMSE = 0,016$ для першого випадку, коли сигнал стабільний. У випадку сколювання різальної кромки, і, відповідно, різкій зміні амплітуди сигналу, при використанні композиту групи ВЛ $RMSE = 0,322$. Можна зробити висновок про можливість використання розробленої методики для оцінки стабільності процесу різання.